

Handreiking samenwerken in de stad

Concept handelingsperspectief participatie

Aanleiding

- “Handreiking samenwerken in de stad”. Dat is de titel van het concept handelingsperspectief participatie. De vorige gemeenteraad heeft gevraagd om duidelijke afspraken over participatie. Aanleiding hiervoor is onder meer het onderzoek van Platform 31 over participatie en een duidelijke behoefte in de stad, bij initiatiefnemers en de gemeente aan nieuwe afspraken over hoe we met elkaar samen werken. In het [Bestuursakkoord 2022-2026](#) hebben de fracties in de gemeenteraad al afspraken gemaakt over de samenwerking in de gemeenteraad. Het [beleidsakkoord](#) van de gemeente Leiden voor de periode 2022-2026 noemt daarnaast het belang van samenwerking in en met de stad.
- Deze handreiking is gemaakt met de inbreng van velen. Zo is uitgebreid gesproken met jongeren (scholieren en studenten), georganiseerde partijen als wijkverenigingen, Leidenaren die zich inzetten voor een inclusief Leiden, ambtenaren, Leidenaren met een migratie-achtergrond, college -en raadsleden, internationals, ondernemers, bewonersinitiatieven, Centrum management Leiden, ontwikkelaars en veel betrokken Leidenaren die zich dagelijks inzetten voor een nog mooier en beter Leiden. Een aantal van hen heeft ook letterlijk meegewerkt aan het document.
- In één oogopslag is te zien hoe te komen tot een goede samenwerking met diverse partijen in de stad. De handreiking is niet alleen voor de gemeente, maar ook voor initiatiefnemers (bijvoorbeeld evenementenorganisaties of projectontwikkelaars), bewoners en andere stakeholders. Een deel is ook specifiek van toepassing voor gemeenteraadsleden en bestuurders.
- Deze handreiking heeft niet als doel dat alle partijen het altijd met elkaar eens worden of dat er voor ieder plan draagvlak is. Daarvoor zijn de belangen te verschillend. Maar het zorgt wel voor een duidelijk, open en transparant proces en een steviger, verankerde en voortdurende dialoog met de stad. Alle belangen worden zichtbaar zodat de gemeente een zorgvuldige belangenafweging kan maken. Want dat is waar de overheid uiteindelijk van is: in het algemeen belang, op basis van alle beschikbare informatie en na het wegen van alle belangen het best mogelijke besluit nemen.

Met opmerkingen [AA1]: Uit het Beleidsakkoord 2022-2026:

“Het is belangrijk is om aanspreekbaar te zijn voor alle Leidenaren: “We willen er voor al onze inwoners zijn en besteden extra aandacht aan de groepen die we nog niet goed bereiken. We betrekken Leidenaren bij de grote en kleine uitdagingen waar we als compacte stad mee te maken hebben. Vooraf maken we duidelijk wat Leidenaren van ons mogen verwachten. Ook zijn we duidelijk over welke verantwoordelijkheden bij het college en de Leidse gemeenteraad liggen. Dit vraagt van ons en onze organisatie een zelfbewuste houding, transparantie en duidelijke communicatie, zowel vooraf als tijdens en na afloop van een participatietraject. We willen iedereen de kans geven mee te doen; daar doen we ons uiterste best voor. We gaan hiervoor in gesprek met een diverse groep mensen; een goede afspiegeling van alle Leidenaren en de belangen die in de stad leven. Dat betekent niet dat het sterkste geluid ook altijd het beste voor de stad is. Van ons mag u verwachten dat we een zorgvuldige afweging maken tussen wat goed is voor de meeste inwoners en het belang van een kleinere groep mensen. En deze afweging leggen we ook uit. In de stad zullen we het niet altijd allemaal met elkaar eens zijn, maar zo ontstaat er wél meer begrip voor de verschillende standpunten en de uiteindelijke afweging. Met deze grondhouding en op basis van wederzijds respect werken we samen aan de toekomst van Leiden.”

Inleiding

- Goede samenwerking met de stad leidt tot betere besluitvorming. In het document is ruimschoots aandacht voor houding en gedrag. Dit vraagt niet alleen van de gemeente, maar van alle partijen in de stad een open en nieuwsgierige houding gericht op goede samenwerking. Met oog voor elkaars belangen en respectvolle communicatie. En ook het besef dat samenwerking niet altijd mogelijk is. De Omgevingswet vraagt straks van de gemeente om de omgeving een actievere rol te geven bij de ontwikkeling van de stad. De [beleidsregels participatie](#) die het college op 16 mei 2023 heeft vastgesteld zorgen ervoor dat de gemeente haar 'huiswerk' voor de invoering van de Omgevingswet op orde heeft. In de beleidsregels is opgenomen dat
 - vroegtijdig gestart wordt met participatie
 - minimaal raadplegen als trede op de participatieladder gekozen wordt.
 - de opzet van het participatietraject en het resultaat daarvan worden vastgelegd in een openbaar **participatieplan** en openbare **participatierapportage**.
- Deze handreiking is een aanvulling op de eerder genoemde beleidsregels participatie en vergroten de betrokkenheid van een ieder bij de stad. Gemeente en initiatiefnemers maken zo ook meer gebruik van lokale kennis en deskundigheid van inwoners, ondernemers en andere stakeholders.
- Het woord "participatie" doet eigenlijk geen recht aan waar deze handreiking over gaat. We spreken liever van samenwerking. Tussen gemeente, markt en gemeenschap. Binnen de gemeenschappen van Leiden is er volop initiatief en maatschappelijke energie. De gemeente faciliteert wat er in de gemeenschap gebeurt. Het Singelpark is bij uitstek een voorbeeld wat er kan gebeuren wanneer de gemeente en initiatiefnemers elkaar weten te vinden in een publiek-private samenwerking.
- De gemeente daagt zichzelf en professionele partijen zoals projectontwikkelaars of woningcorporaties uit om de toenemende betrokkenheid van lokale ondernemers en bewoners nog beter tot zijn recht te laten komen. Het gaat hierbij om een rijke diversiteit van betrokkenen en initiatiefnemers, klein en groot, individueel en collectief. Om te voorkomen dat het speelveld slechts een kleine groep inwoners aanspreekt, is inclusieve participatie en een gelijkwaardige informatiepositie belangrijk.
- Samenwerken aan de stad is niet vanzelfsprekend voor iedereen weggelegd. Dit heeft te maken met de afstand tussen de overheid en sommige groepen in de samenleving. Taalbarrières, cultuurverschillen, verschil in opleidingsachtergrond en kennisniveau en soms een gebrek aan vertrouwen kunnen in de weg staan van goede samenwerking. Bovendien zijn veel groepen in de stad niet bezig met lokale besluitvorming omdat werk, mantelzorg of het sociale leven en soms overleven (om de eindjes aan elkaar te knopen) voorgaan. Of dat men het voldoende vindt om te stemmen en daarmee mandaat aan de gemeenteraad geeft om besluiten te nemen over de stad.
- Consequent betrekken van jongeren is belangrijk, zeker in Leiden. De jonge generatie heeft maar weinig stem in de ontwikkeling van de stad. Dit terwijl zij de toekomstige gebruikers zijn. Er zijn talloze organisaties in Leiden die zich bezighouden met jongerenparticipatie. Van deze infrastructuur kan gebruik gemaakt worden om geregeld dilemma's met jongeren te bespreken. Zo maken we het voor de jongere generaties mogelijk om zich de toekomst van Leiden meer eigen te maken.

Met opmerkingen [AA2]: Participatieladder

De participatieladder wordt al jaren gebruikt om structuur aan te brengen in de verschillende manieren waarop samenwerking met de omgeving kan worden vorm gegeven. Inmiddels is deze op onderdelen achterhaald. Verschillende niveaus van participatie kunnen namelijk tegelijk binnen een project bestaan. Vooral nog houden we dit instrument aan.

Leeswijzer

- Deze handreiking geeft verschillende partijen houvast voor het vorm geven van samenwerking in en met de stad: de gemeente (ambtelijk opdrachtgevers, de projectleiders, beleidsmedewerkers, management), projectontwikkelaars, initiatiefnemers, ondernemers, bewoners, raadsleden, bestuurders. Het stuk is zoveel mogelijk geschreven zodat het voor iedereen bruikbaar is. Daar waar het een specifieke partij betreft is dat aangegeven.
- Het beter tegemoetkomen aan de behoeften van groepen die niet als vanzelfsprekend meepraten en –beslissen schept kansen om dienstverlening, beleid en projecten nog beter af te stemmen op haar doelgroepen. Daarom is er een handreiking inclusieve participatie.
- Het is belangrijk dat de handreiking niet gelezen en begrepen wordt als een wetmatigheid. Het is een *handreiking* die alle betrokkenen handvatten moet bieden. Om zaken te realiseren in onze stad zullen er immer keuzes gemaakt moeten worden, waarbij inhoud, belangen en tempo met elkaar in evenwicht moeten zijn.
- In de kolommen van de handreiking is per onderdeel aangegeven op wie het specifieke aandachtspunt van toepassing is.
- In de kantlijn staan opmerkingen als toelichting op de genoemde punten. In de opgemaakte versie wordt dit anders weergegeven.

Legenda

Raadsleden
Gemeenschap (inwoners en ondernemers)
Ambtenaren
Initiatiefnemers
College B&W

Vragen?

Neem contact op met de participatieadviseurs van de gemeente Leiden, Ansar Ahmadali (a.ahmadali@leiden.nl) en/of Floor van Deursen (f.van.deursen@leiden.nl).